

Θέμα 12

Διήγηση και αφήγηση στο πολύγλωσσο kamishibaï

Σε κάθε δραστηριότητα εκπαίδευσης και κατάρτισης, το παραμύθι είναι θεμελιώδες, καθώς περιλαμβάνει πολλαπλές λειτουργίες, απλές ή σύνθετες, από τη βραχυπρόθεσμη απομνημόνευση έως την ικανότητα "δημιουργίας αναμνήσεων", από την ανταλλαγή συλλογικών εμπειριών έως την καθαρή ψυχαγωγία. Καθορίζει μια βαθύτερη κατανόηση του εαυτού μας και του κόσμου μέσω της ικανότητάς του να επενδύει, να μαγεύει τους ακροατές/αναγνώστες. Επιπλέον, το kamishibaï χρησιμοποιήθηκε στην Ιαπωνία για να προσελκύσει τα παιδιά και να τους πουλήσει γλυκά, επειδή δεν υπάρχει τίποτα καλύτερο από το να λες μια ιστορία με εικόνες.

Όταν παράγετε ένα κείμενο για το kamishibaï, πρέπει να λάβετε υπόψη σας το γεγονός ότι περνάτε από την άλλη πλευρά του καθρέφτη. Από ένα γοητευμένο κοινό, γίνεστε ο/η δημιουργός μιας ιστορίας που πρέπει να αιχμαλωτίσει το κοινό.

Για το σκοπό αυτό, η ιστορία του πολύγλωσσου kamishibaï, πρέπει να τηρεί ορισμένους κανόνες για να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική: σύντομες προτάσεις, μια απλή, συνεκτική ιστορία στην οποία μπορούν να εισαχθούν λέξεις από άλλες γλώσσες που να αφομοιώνονται από το κείμενο, χαρακτήρες με σαφώς καθορισμένα χαρακτηριστικά.

Οι μαρτυρίες στα ημερολόγια των προγραμμάτων kamishibaï μας δείχνουν ποιες διαδικασίες ακολούθησαν οι δάσκαλοι και οι υπεύθυνοι των προγραμμάτων για την παραγωγή του διηγήματος, εμπειρίες που αποτελούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα μεθοδολογίας.

Για την κατασκευή της ιστορίας, **το σημείο εκκίνησης** είναι ασφαλώς η ανάγνωση των πολύγλωσσων kamishibaïs για να εξοικειωθούμε με την κειμενική τυπολογία που πρέπει να είναι κατάλληλη για αυτό το είδος εργαλείου. Η προσέγγιση της αφήγησης, ανάλογα με την ηλικία ή την κατάσταση της ομάδας, μπορεί να αποκαλυφθεί εξίσου σημαντική. Το στοιχείο αφόρμησης μπορεί να είναι μια ιστορία που διαβάζεται, μια ταινία, ένα ποίημα, ένα τραγούδι ή μια ομαδική συζήτηση.

«Η ιστορία "Το κοιτοπουλάκι και το φουντούκι" ήταν μια επανεπεξεργασία μιας ιστορίας που διαδραματιζόταν στο δάσος και είχε ως πρωταγωνιστές κάποια άγρια ζώα».
(Νηπιαγωγείο, Vallée d'Aoste)

«Διαβάσαμε ιστορίες kamishibai. Τα παιδιά άκουσαν την ανάγνωση του κειμένου: "Η κάμπια που κάνει τρύπες" / "Il piccolo Bruco Maisazio" (Ο μικρός Bruco Maisazio) / "Η πολύ πεινασμένη κάμπια" / "Rupsje Nooitgenoe" σε διαφορετικές γλώσσες. (...) Στη συνέχεια καθορίστηκαν οι χαρακτήρες, ο τόπος, ο χρόνος και το σενάριο για μια ιστορία που τα παιδιά επινόησαν σε ομάδες και στη συνέχεια συλλογικά.» (Δημοτικό, Vallée d'Aoste)

«Δημιουργήσαμε τις ιστορίες μέσα από μια συζήτηση με τα παιδιά, όπου αποφασίστηκαν οι χαρακτήρες και η πλοκή της ιστορίας.» (Δημοτικό, Vallée d'Aoste)

«Με βάση το ντοκιμαντέρ "Home", που είδαμε με την τάξη στην αρχή της χρονιάς, οι μαθητές φαντάστηκαν το θέμα και εισήγαγαν την ιδέα του παρελθόντος, του παρόντος και του μέλλοντος που συνδέεται με τους χαρακτήρες.» (Γυμνάσιο, Vallée d'Aoste)

Αυτή η φάση ανακάλυψης συχνά εισάγεται ή ακολουθείται, ανάλογα με την περίπτωση, από την επεξεργασία της ιστορίας και τον **προβληματισμό σχετικά με την αφηγηματική δομή**, καθώς και από ασκήσεις **δραματοποίησης** και ανάγνωσης.

«[...] δουλέψαμε πολύ πάνω στα συναισθήματα σε αυτό το project: αρχικά στην ανάκληση αναμνήσεων, στη συνέχεια στην έκφραση φόβου για τη συγγραφή της ιστορίας και τέλος στην έκφραση διαφόρων συναισθημάτων κατά την ανάγνωση (έκπληξη, φόβος).» (Γαλλία)

Για τη δημιουργία της ιστορίας, η συνεργασία στην ομάδα είναι θεμελιώδης, εφόσον είναι απαραίτητο να σκεφτούμε την εισαγωγή των διαφόρων γλωσσών με φυσικό τρόπο, να ελέγξουμε ότι η αντιστοιχία με την εικόνα είναι κατάλληλη και το κείμενο συνεκτικό, κατανοητό, αποτελεσματικό και, φυσικά, σωστό.

«Όσο οι μαθητές μεγαλώνουν, η χρήση του kamishibai διαφοροποιείται, όπως και τα θέματα που διηγούνται και τα κειμενικά είδη. Για την ακρίβεια, διδάσκοντας σε μια τάξη μαθητών της πέμπτης δημοτικού, δουλέψαμε πρώτα πάνω στις αναμνήσεις και στο πώς να λέμε ιστορίες στον αόριστο. Στη συνέχεια οι μαθητές έγραψαν το κείμενο και το διορθώσαμε μαζί. Τέλος, χωρίσαμε την ιστορία σε μικρά κομμάτια.» (Δημοτικό, Vallée d'Aoste)

«Κάθε μαθητής έφτιαξε μίνι-χαρτόνια της ιστορίας και έφτιαξε το δικό του θέατρο από χαρτόνι (butai από χαρτόνι). Τα παιδιά έγραψαν τα κείμενα στον υπολογιστή και διαβάσαμε την ιστορία μαζί. Στη συνέχεια καθορίστηκαν οι χαρακτήρες, οι τόποι, ο

χρόνος και το σενάριο για μια ιστορία που τα παιδιά επινόησαν αρχικά σε μικρές ομάδες και στη συνέχεια συλλογικά. Η ιστορία γράφτηκε σε δεκατρείς αλληλουχίες για τις οποίες φτιάξαμε σκίτσα στα αντίστοιχα χαρτόνια.»

(Δημοτικό, Vallée d'Aoste)

Είναι μια ευχαρίστηση να βλέπεις έναν συλλογικό προβληματισμό να κινείται προς περισσότερους ατομικούς προβληματισμούς για να επιστρέψει σε ένα κοινό σχέδιο, ορατό, παρουσιάσιμο και αξιοποιήσιμο για άλλους παιδαγωγικούς σκοπούς (ιδίως την ανάγνωση). Είναι μια ευχαρίστηση να αναμειγνύονται τα είδη (προφορικό/γραπτό/τέχνη/ιστορία/γεωγραφία/γνώση του κόσμου...) με φυσικό τρόπο και σύμφωνα με τις ανάγκες.» (Γαλλία)

Πρόκειται επίσης για μια εξαιρετική εργασία επανάληψης, γραφής και εκ νέου γραφής, προσαρμογής στις εικόνες και αντίστροφα, στην οποία οι διάλογοι παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο, καθώς καθιστούν τη σκηνή δυναμική και επιτρέπουν, κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης, την παρέμβαση πολλών φωνών. Πρόκειται για ένα επίπονο έργο, το οποίο όμως ολοκληρώνεται με επιτυχία μέσω της συνεργασίας και της κοινής επιθυμίας για την δημιουργία μιας όμορφης ιστορίας. Τα παιδιά, ως συγγραφείς του πολύγλωσσου έργου τους, συμμετέχουν σε αυτό το παιδαγωγικό πρόγραμμα, το οποίο συμβάλλει στην παρακίνησή τους για μάθηση γενικά και στην καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.

«Οι μαθητές έμαθαν τη σημασία του να ξαναγράφεις, να ξαναδιαβάζεις και να μη φοβάσαι να αλλάζεις πράγματα. Κατάλαβαν τη σημασία της συνολικής συνοχής. "Μεγάλο κίνητρο για τη βελτίωση της γραφής και της σύνταξης. Κατάλαβαν ότι δεν μπορείς να γράψεις "τέλεια" από την πρώτη φορά.» (Γαλλία)

«Οι μαθητές επενδύουν λίγο περισσότερο στην παραγωγή γραπτού λόγου: ειδικότερα οι μαθητές της τρίτης δημοτικού (CM2), και ως επί το πλείστον βελτιώνουν τις λεπτομέρειες των ονοματικών φράσεων, κάνουν τη διαφορά μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου.» (Γαλλία)

«Η παραγωγή γραπτού λόγου είναι ίσως η πιο τρομακτική δραστηριότητα γι' αυτά (για τα παιδιά). Έχουν επεξεργαστεί τα κείμενα επανειλημμένα. Φαίνεται, με βάση το τελικό αποτέλεσμα, ότι η εργασία αυτή ήταν επωφελής.» (Γαλλία)

Και για να επιβεβαιώσετε ότι η ιστορία λειτουργεί, η ανάγνωση με δυνατή φωνή, είναι το τελικό τεστ:

«Οι μαθητές αναγκάστηκαν να συμμετέχουν περισσότερο στα προφορικά για να εξηγήσουν τις ιδέες τους ή να διαβάσουν τους διαλόγους τους στους άλλους. Κατά τη διάρκεια αυτών των δραστηριοτήτων, κατάλαβαν ότι στα προφορικά, είναι απαραίτητο

να μιλούν δυνατά, να αρθρώνουν, να απευθύνονται στο ακροατήριο και να χρησιμοποιούν σωστά τις γραμματικές δομές και το λεξιλόγιο που έχουν μελετήσει.» (Γαλλία)

Τα παιδιά κλήθηκαν να διατυπώσουν σωστές και συνεκτικές προτάσεις για να διηγηθούν την ιστορία. Η ηχογράφηση των φωνών ήταν μια ευκαιρία για την εκ νέου επεξεργασία της υπαγόρευσης. Η ηχογράφηση της φωνής τους επιτρέπει στα παιδιά να συνειδητοποιήσουν τα λάθη τους στην προφορά, ώστε να τα διορθώσουν.» (Γαλλία)

Parallela me tis γραπτές δεξιότητες, το εργαλείο αυτό προωθεί την εκμάθηση της ανάγνωσης. Η αφήγηση του κειμένου τοποθετεί τη δραστηριότητα ανάγνωσης σε ένα ουσιαστικό πλαίσιο σε τέτοιο σημείο που υπερβαίνει την παθητική επανάληψη των προτάσεων. Η πρακτική της ανάγνωσης δεν είναι πλέον μια αποστειρωμένη σχολική άσκηση της οποίας ο μοναδικός αποδέκτης είναι ο εκπαιδευτικός. Πρόκειται για την εργασία που είναι απαραίτητη για την επίτευξη ποιοτικής ανάγνωσης σε πραγματικό ακροατήριο. Επιπλέον, η παράσταση σε κοινό απαιτεί όχι μόνο τη σωστή διαχείριση της τεχνικής της ανάγνωσης, για να αποκτήσει κανείς ευχέρεια, αλλά και της μη λεκτικής ικανότητας: τονισμός, άρθρωση, ροή, ένταση. Το γεγονός ότι ο αναγνώστης είναι εν μέρει κρυμμένος πίσω από το butaï, γεγονός που ευνοεί τον αναγνώστη να μιλήσει, καθώς αυτό λειτουργεί ως προστατευτική οθόνη μεταξύ του κοινού και του μαθητή, ο οποίος μπορεί έτσι να παραμερίσει κάθε φόβο ή συστολή.